

Byť vidiečanmi nás baví

mesačník o živote v MAS Tekov-Hont

máj 2019

Slovo na úvod

Antropológ navrhol deťom v africkom kmeni hru. K stromu položil košík plný ovocia a povedal im, že kto bude prvý, vyhrá košík ovocia. Keď im dal signál, aby začali bežať, pochytili sa všetky za ruky a bežali spolu. Potom sa posadili do kruhu a vychutnávali si sladkú výhru. Keď sa ich opýtal, prečo sa rozhodli bežať ako skupina, keď mohli mať viac ovocia ako jednotlivec, jedno dieťa prehovorilo a povedalo: „UBUNTU, ako by jeden z nás mohol byť šťastný, keď všetci ostatní by boli smutní?“ UBUNTU znamená v kultúre Xhosa: „Ja som, pretože my sme.“

© M.S.

LEADER je...

„Lokálna ekonomika je ako malý vodný cyklus – peniaze sa zachytávajú v území tam, kde ľudia tvoria hodnoty a ostávajú pre nich.“

LEADER je metóda na podporu práve lokálnej ekonomiky. Cieľom je podporiť malých farmárov, malých podnikateľov a remeselníkov. Na túto podporu máme rôzne nástroje, jedným sú, samozrejme, peniaze na projekty, ďalším napríklad Regionálne značky, ale aj rôzne lokálne trhy a jarmoky a krátke dodávateľské reťazce (výrobca – spotrebiteľ). Práve začína ich sezóna...

(Zdroj: Jela Tvrdoňová)

Základné princípy fungovania:

spolupráca * partnerstvo * zdola nahor * sieťovanie * **inovácie** * **územný princíp** * viac - sektorové aktivity

inovácie
to, že slovo inovácia znamená niečo nové, je nám všetkým jasné. Čo konkrétne ale znamená tento pojem v projektoch, je dosť diskutabilné. Často sa stretávame s názorom, že u nás v obci „to“ nemáme, takže pre nás je „to“ inovatívne. S týmto tvrdením je možné sa stotožniť, ale len čiastočne. To, že v obciach niečo nemáme je zväčša spôsobené finančným nedostatkom, ako tým, že by daná vec bola taká nezvyčajná alebo v pomeroch spoločnosti nová. Čo teda je v rámci LEADERa inovatívne? Z môjho pohľadu to niečo, čo sa dá urobiť úplne klasicky, urobíme trochu inak.

Napríklad detské ihrisko (ale ani čakanie na autobusovej zastávke nemusí byť nuda, keď niektoré prvky použijete aj tam ☺):

zvuko stena

knižná búdka

drevo stena

zvero stena

územný princíp

stratégia sa tvorí pre ucelené územie, ktoré je charakteristické spoločnými tradíciami, spoločnými potrebami, očakávaniami, má zmysel pre spolupatričnosť a realizuje spoločnú politiku rozvoja. V našej reči to znamená, že v jednej obci je reštaurácia, v druhej ubytovanie, v tretej majú folklór a všetci sa podelíme o jedného návštevníka. Lebo propagujeme územie a spolu si s tým lepšie poradíme.

Predstavujeme územie

Obec Hontianske Trst'any

Obec leží na hranici s banskobystrickým krajom a patrí medzi hontianske obce nášho regiónu.

Nemá veľký počet obyvateľov, ale zato zaujímavý kataster, plný prírodných, ale aj architektonických

zaujímavostí. Aj tu nájdeme zbytky skalných obydlí, vínne pivnice vytesané do skál v lokalite Breh, torzo maštale rímskeho vojska na Starej hore.

Obec Hontianske Trst'any sa pýšia tiež športom. Najlepšie meno im robia stolnotenisti, ktorí hrajú najvyššiu slovenskú ligu a v minulom roku sa stali tiež majstrom slovenskej Extraligy.

Viac na: www.hontiansketrstany.ocu.sk

Obec Jabloňovce

Dedinka schovaná medzi lúkami a lesmi. Typické sú pre ňu úzke cestičky, klesajúce alebo stúpajúce nečakanou prudkosťou.

Jabloňovce patria do Hontianskej župy a sú

malou obcou nášho regiónu. Pozor, malou však len počtom obyvateľov. Počtom zaujímavosti práve naopak. V obci nájdete husitský chrám – reformátsky gotický kostol, v areáli chrámu husitský obranný múr a zvoncu, ako aj tolerančnú lipu z roku 1782.

Ak máte chuť na prechádzku prírodou, určite neobídite lokalitu Jabloňovský Roháč – prírodnú rezerváciu. Na neďalekom vrhu Varta okrem krásnych výhľadov nájdete aj ručne hĺbené tajomné pivnice. Slúžili zrejme rôznemu účelu – v čase mieru na uskladnenie vína a ovocia, v čase tureckých nájazdov ako úkryt. Už samotný názov vrchu napovedá, že sa tu držali „varty“ a oznamovalo sa blížiacie nebezpečenstvo obyvateľom Pukanca. A keď už budete v jabloňovských lesoch, dívajte sa aj pod nohy, lebo práve z Jabloňoviec ide zvyčajne prvá správa do sveta „RASTÚ“.

Viac na: www.jablonovce.estranky.sk

Obec Jesenské

Keď v Ini odbočíte z hlavnej cesty, pomedzi poľa prídete prídete do Jesenského.

Maličkej obce, patriacej do Tekovskej župy.

Dnes v nej žije 52 obyvateľov, čo je z pohľadu fungovania samosprávy priam zázrak. Avšak aj mať málo susedov môže mať svoje výhody ☺.

Obec prešla od roku 1251, kedy sa prvýkrát dostala do zápisov, cez úplné spustošenie, opätovné osídlenie, až po priradenie k obci Beša. Samostatnou sa stala opäť až v roku 1923, kedy sa tu usídlilo 10 rodín. Zaujímavé sú staré názvy obce – Všetky kúty, Setetkuth, Secke kúti, Sótetkút.

Názov Jesenské dostala obec po známom slovenskom básnikovi Jankovi Jesenskom – vtedajšom nitrianskom županovi až v roku 1927.

Viac na: www.obecjesenske.sk

Obec Horná Seč

Obec z radu stredne veľkých obcí Tekovskej župy, ležiaca na hlavnej spojnici medzi krajským mestom Nitra a okresným mestom Levice. Denne cez ňu prejdú stovky áut, niektorí skutočne iba prejdú, iní si zvykli chodiť sem na obed, do reštaurácie (dobrej, vyskúšali sme) nachádzajúcej sa priamo pri ceste.

Keď však chcete vidieť obec viac „zvnútra“ musíte z tej hlavnej cesty odbočiť. Nájdete tu pomerne rozložitú dedinku s množstvom uličiek. Obklopujú ju polia a prírodný kolorit dotvára neďaleká rieka Hron. V živote obce už cítiť blízkosť okresného mesta. Nájdeme tu viacero firiem, ktoré tu majú svoje sídlo, život je tu čulejší.

Katastrom obce prechádza cyklotrasa, vedúca popri Hrone a viete sa ňou dostať buď do Jura nad Hronom alebo naopak do Starého Tekova. Smerom na Starý Tekov ležia pri Hrone štrkoviská, niektoré „živé“ a niektoré už pekne zalesnené.

Viac na: www.horna-sec.sk

Predstavujeme našich členov

Vinohradnícke a vinárske združenie Brhlovce

Janko Záborský je dlhoročný aktívny člen nášho združenia, zároveň je aj člen predsedníctva. Je to vinár „od kosti“. Napriek tomu, že vyštudoval fotografiu na VŠVU, sa dnes venuje vínu. Pri jeho práci sa, samozrejme, nezaprie umelecká duša. Víno nepovažuje za obchodnú komoditu ale za nástroj tvorenia. Skalné obydlia v Brhlovciach, kde sa nachádza jeho pivnica, mu na to dávajú ideálnu príležitosť. Snúbi sa tu história s gurmánstvom. Pretože k dobrému vínu patrí jednak správna atmosféra miesta, ale aj dobré jedlo. A to pri degustáciách v Jankovej pivnici nájdete.

Víno, ktoré u Janka dostanete, je vyrobené z hrozna z Brhloviec alebo blízkeho okolia. Všetko v jeho výrobe je riadené skúsenosťou a intuíciou. Tak nech sa páči...

Viac na: www.pivnicabrhlovce.sk

OZ Radosť detí – Starý Hrádok

Obec Starý Hrádok je maličkou obcou, o to vzácnejšie je, že sa tam nájde skupina aktívnych ľudí a založia si občianske združenie.

Cieľom tohto združenia je pomáhať obci pri organizovaní kultúrneho a spoločenského života v obci. Vede ho pracovníčka obce Erika Gödölleyová.

V spolupráci s obcou každoročne usporadúvajú Mikuláša, MDD – aj tento rok čaká na detičky z Hrádku pestrý program, zavolali si na pomoc Čumpelovcov.

Obecné slávnosti a rôzne športové podujatia sa nezaobídu bez žienok zo združenia, ktoré varia pre účastníkov.

Dôležitou časťou práce združenia je tiež pomoc rozvoju obce po materiálno – technickej stránke. V minulom roku sa zapojili do malého LEADERa a vybavili sa setmi na sedenie (stoly a lavice) a veľkým párty stanom. Tento rok budú realizovať kúpu detského kolotoča.

V takých maličkých obciach, ako je Starý Hrádok je UBUNTU základom fungovania. Tu to inak ani nejde ☺.

Viac na : www.staryhradok.sk

Peter Titurus, Nová Dedina

Našími členmi sú nie len obce, občianske združenia a podnikatelia, ale aj fyzické osoby. Čiže ľudia, ktorým nie je ľahostajný život v tomto našom mikrokozme. Peter Titurus je meno známe najmä v severnej časti okresu, keďže bol tri volebné obdobia starostom obce Nová Dedina. Starostovať skončil v roku 2014 a odvtedy je dôchodcom. Akčným dôchodcom. Nenájdete ho sedieť doma v papučkách pred telkou. Je súčasťou Spevákkej skupiny Radosť, ktorá sa venuje, ako inak, folklóru. Zvyknú vystupovať na rôznych obecných slávnostiach vo vlastnej obci, ale aj v okrese. Často ich nájdete hrať spolu so Santovskými seniormi. Družba medzi speváckymi skupinami je vítaná, jedni majú veľa chlapov, druhí veľa žien. Spolu im to hrá výborne.

DHZ Nová Dedina

je dobrovoľnou organizáciou, ktorá už roky tvorí stabilnú základňu pre mladých, ale aj starších nadšencov pre hasičstvo

v obci. Tak ako aj v okolitých obciach, má hasičský zbor v Novej Dedine viac ako 100 ročnú tradíciu. Zbor plní pre obec a obyvateľov hneď dve základné úlohy. V prvom rade, samozrejme, dohliada na pomoc pri ochrane života, zdravia a majetku ľudí, plní však aj spoločenskú funkciu, je tiež športovým klubom, kde sa môžu nadšenci pre hasičstvo vyžiť aj pri súťažení. Že majú v tomto jasno, dokázali dorastenci, keď sa v roku 2010 stali majstrami okresu. Snaha členov zboru bola odmenená tiež Ministerstvom Vnútra, keď ako jedni z prvých v okolí dostali hasičský cisternový automobil IVECO Daily, ako aj modernú hasičskú striekačku. Pravidelne sa zúčastňujú na okresných súťažiach a taktických cvičeniach v okrese.

V minulom roku aj s pomocou dotácie z LEADER NSK rekonštruovali vnútorné vybavenie hasičskej zbrojnice. Mladí hasiči sa tak môžu schádzať v krajších a modernejších priestoroch.

Viac na: www.novadedina.sk

Práve pracujeme na

Pripravujeme

V spolupráci s Obcou Bátovce a Gazdovským spolkom pripravujeme **Gazdovské trhy v Bátovciach** a v spolupráci s mestom Levice tiež **Farmárske trhy v Leviciach**. Bude sa jednať o potravinové trhy, zamerané na čisto domáce produkty, z vlastnej výroby a vlastného chovu. Trh bude určený najmä pre chovateľov a pestovateľov z našich obcí. Samozrejme, na začiatok pozývame aj predajcov zo širšieho okolia, nakoľko v našich obciach ešte nie je dostatok farmárov, ktorí môžu predávať svoje produkty legálne na trhoch. Cieľom trhov je podporiť drobných pestovateľov a chovateľov, ukázať im, že sa dá aj v malom predávať, poskytnúť im poradenstvo pri registrácii na RVPS (regionálnej veterinárnej a potravinovej správe), prípadne nájsť iný vhodný model legálneho predaja. Tu je nám veľmi nápomocné práve združenie Gazdovský spolok, ktorého členmi sú práve farmári a remeselníci, ktorí si už svoje preskákali a vedia dať cenné rady začínajúcim. Oni majú tú skúsenosť, že je lepšie sa navzájom potiahnuť, ako si byť konkurenciou.

Gazdovské trhy v Bátovciach budú prvé **8.6.2019** a potom každú druhú sobotu doobeda v Gazdovskom dvore.

V rámci Levíc sme narazili na problém VZN. Tu sme nadviazali spoluprácu s organizáciou, ktorá organizuje farmárske

trhy v Starej tržnici v Bratislave. Jednak boli pri príprave VZN pre mestskú časť Staré mesto, jednak pracujú v rámci organizácie Slowfood (riadi sa: dobré, čisté, férové) a vypracovali Kódex potravinových trhov.

Radi by sme sa ako prví pridali ku Kódexu, kde: základnými princípmi prevádzky potravinového trhu by mali byť predovšetkým dôkladný výber trhovníkov (predajcov), kvalita a garantovaný (prevažne lokálny, regionálny, prípadne tuzemský) pôvod predávaných potravín, vysoká kultúra predaja a v neposlednom rade férový prístup k samotným predajcom.

Veľký LEADER

V pondelok 27.5.2019 sme sa zase a opäť zúčastnili pracovného stretnutia s cieľom vyhlásiť výzvu pre obce. Dúfajme, že úspešne. Bola zaslaná na kontrolu na PPA a reálne vyhlásená by mala byť 7.6.2019. Prvá bude výzva na podopatrenie 7.4 pre obce. Ďalšia bude výzva 7.5 a posledná bude 7.2.

Chod kancelárie

Pozitívnu správou je, že nám RO preplatil posledné peniaze z minulého roku.

V kancelárii sa momentálne venujeme najmä nahodeni personálnej matice do ITMS, teda tých členov združenia, ktorí majú IČO a dá sa pre nich vytvoriť konto. Trápi sa s tým Katka. Buďte na ňu milí, nie je to jej výmysel ☺.

V spolupráci s OOCR Tekov zostavujeme databázu poskytovaných služieb v regióne. Prvotne členov OOCR, postupne všetkých.

Pripravujeme školenia pre obce k pripravovaným výzvam ako aj k VO. To je Laciho parketa.

Budeme nápomocní pri realizácii malého LEADERa, aby ste mali v poriadku všetky prieskumy trhu, ako aj samotnú realizáciu.

Dostali sme dotáciu na Dobruo jedlo z NSK-kultúra vo výške 1 700 eur.

Zapojíme sa tiež do výzvy ZSE, s projektom na Festival moruše.

Radi by sme sa tiež zapojili do výzvy vyhlásenej vicepremierom. Keďže sa nám blíži termín Dobrého jedla, veľa času venujeme príprave programu, propagačných materiálov, technického zabezpečenia...

Malý LEADER

Tak, je rozhodnuté. Minulý týždeň nám bolo doručené Rozhodnutie o výške schválenej dotácie. Naše pocity sú trochu rozpačité, ale čo už, nejako sa s tým musíme popasovať. Zo žiadaných 44 890 eur sme dostali 33 790 eur. Rozdiel je veľký a dotácie pre konečných užívateľov pomerne dosť okresané. Podľa toho čo sme zisťovali, rovnako sú na tom aj všetky ostatné MASy, ktoré podali žiadosti. Ale nerepcime, pretože ako sa hovorí, kto si neváži málo, nezaslúži si veľa. Držíme bobríka trpezlivosti a čakáme, kedy príde to veľa ☺. Každopádne môžete začať realizovať.

Kontakt

Sídlo: Parková 2, Santovka 935 87

Web: www.tekov-hont.sk

Mail: monika.slizikova@tekov-hont.sk

 OZ Tekov-Hont